

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

DOŠLO DNE

11 0 -10- 2006

Krajský soud v Brně rozhodl ve věci žalobce **Jana Šinágla**, bytem Nejedlých 335, Žebrák, zastoupeného Tomášem Pecinou, bytem Slezská 56, Praha 2, proti žalovanému **doc. PhDr. Miroslavu Grebeníčkov**, CSc., bytem Zlámalova 839/9, Mikulov, zastoupenému JUDr. Čestmírem Kubátem, CSc., advokátem, se sídlem Maiselova 19, Praha 1, o ochranu osobnosti,

t a k t o :

1. Žalovaný je povinen zaslat žalobci do tří dnů od právní moci rozsudku omluvu tohoto znění:

Omluva

Dne 1. května 2005 jsem na shromáždění příznivců KSČM v Praze na Letné označil pana Jana Šinágla ze Žebráku za „primitiva“, čímž jsem neoprávněně zasáhl do jeho osobnostních práv. Panu Šináglovi se za to omlouvám.

PhDr. Miroslav Grebeníček, CSc.

2. Žalovaný je povinen zveřejnit na vlastní náklady ve dvou celostátních denících do 30 dnů od právní moci rozsudku omluvu uvedenou pod bodem 1. tohoto rozsudku.

3. Žalovaný je povinen nahradit žalobci náklady řízení ve výši 5.364,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

4. Žalovaný je povinen nahradit České republice – Krajskému soudu v Brně náklady řízení ve výši 1.045,50 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce s poukazem na § 11 a § 13 odst. 1 občanského zákoníku podal dne 23. 8. 2005 proti žalovanému žalobu na ochranu své osobnosti za to, že dne 1. května 2005 na shromáždění příznivců KSČM, které se konalo na Letenské pláni v Praze, ho žalovaný, který ve funkci předsedy této politické strany vystoupil jako řečník, označil za primitiva před několika tisíci účastníky shromáždění. Uvedl, že na tomto shromáždění vyjadřoval nesouhlas s politickými názory, které žalovaný prezentoval, a nespokojenost s tím, že shromáždění, na němž vystupovali řečníci, kteří se evidentně dopouštěli trestného činu podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 198a odst. 1 trestního zákona, nebylo podle § 12 odst. 6 zákona o právu shromažďováním rozpuštěno a žalovaný toto jeho jednání komentoval slovy „Je tu nějaký primitiv, odved'te ho!“ a že tato událost měla širokou publicitu, neboť veřejnost o ní byla informována jednak v televizním zpravodajství České televize a TV Prima, jednak ve všech českých denících a vzhledem k tomu, že uvedený výraz je všeobecně považován za hanlivý, žalovaný jeho použitím vůči němu snížil jeho důstojnost a je povinen mu poskytnout přiměřené zadostiučinění spočívající v písemné osobní i veřejné omluvě, jejíž text v petitu žaloby zformuloval, a žádal, aby osobní omluvný dopis byl zaslán jeho zástupci a aby veřejná omluva stejného znění byla otištěna ve dvou celostátních denících. Žalobce také sdělil, že podal žalobu až poté, kdy žalovaný jeho žádost o omluvu odmítl.

Žalovaný se sice k výroku „Je tady nějaký primitiv, odved'te ho“ přihlásil, navrhl však zamítnutí žaloby. Potvrdil, že jako tehdejší předseda ÚV KSČM v uvedený den, na uvedeném místě a při uvedené příležitosti vystoupil jako hlavní řečník na řádně ohlášené manifestaci, uvedl však, že žalobce jako jemu tehdy neznámá osoba shromáždění narušoval úmyslným, hrubým a neurvalým způsobem a nerušil tím jen jeho jako řečníka, ale i pokojný a důstojný průběh celého shromáždění a on jako statutární zástupce svolavatele shromáždění byl povinen po zhodnocení situace, která hrozila fyzickým střetnutím mezi verbálně agresivním žalobcem a účastníky shromáždění, vyzvat pořadatele k zajištění řádného průběhu shromáždění podle § 6 odst. 4 a odst. 5 písm. c), d) a e) zákona o právu shromažďovacím. Proti žalobcovým argumentům namítl, že výraz primitiv z obecného hlediska má sice difamující povahu, v daném případě je však nutno jeho význam posuzovat s ohledem na chování žalobce, který svým primitivním nezákonným jednáním plným nenávisti a zášti jak proti svolavatelům shromáždění, tak proti samotnému žalovanému sám vyvolal situaci, jež vedla k vynuceně zkratovitému a impulzivnímu jednání žalovaného v jeho složité pozici cíleně vyprovokované žalobcem. V této situaci nelze po něm jako statutárním zástupci svolavatele shromáždění, který musí dbát o jeho klidný průběh, požadovat absolutní korektnost ve vyjadřování a použití expresivního výrazu mu nelze přičítat k tíži, neboť slovem primitiv nechtěl nikomu způsobit újmu a neanticipoval jím trvalou vlastnost žalobce, nýbrž chtěl pouze co nejstručněji charakterizovat chování jemu a celému shromáždění neznámého člověka, který se zjevně a opakovaně pokoušel primitivně zasahovat do práva shromažďovacího a do svobody projevu. Poukázal také na závěr Inspekce ministra vnitra, podle něž zákrok policie proti žalobci, který rušil řádný a pokojný průběh shromáždění, byl v souladu se zákonem a upozornil na to, že žalobce zahrnuje nejen jeho, ale i jiné ústavní činitele mnoha nevyžádanými e-maily, tzv. spamem, a dne 10. 3. 2006 nepřístojnými výkřiky z galerie narušoval vystoupení žalovaného v Poslanecké sněmovně na její 54. schůzi, po němž napadl žalovaného výkřikem „Je tady nějaký primitiv-odved'te ho!“. Sdělil také, že žalovaný nosí

tričko s nápisem „Jsem primitiv, odved'te mě“. Při právním hodnocení věci a obhajobě svého stanoviska poukázal na § 3 občanského zákoníku a § 1 občanského soudního řádu. Vzněl také námitku nedostatku věcné pasivní legitimace žalovaného, který výrok pronesl v rámci oficiálního projevu jako předseda KSČM, nikoliv jako soukromá osoba a proto by žaloba měla být podána proti politické straně.

Soud se nejprve zabýval otázkou pasivní legitimace žalovaného v tomto řízení a zaujal názor, že žalovaný zde vystupuje v pozici fyzické osoby, neboť inkriminovaný výrok pronesl sám za sebe, nikoliv jménem své politické strany jako její funkcionář, protože vzhledem k osobně laděné formulaci uvedeného výroku šlo z jeho strany o tzv.exces.

Soud provedl důkazy výsledkem žalobce a svědků Martina Vadase, Viktora Pázlera a Petra Diviše, dvěma záznamy na DVD a videokazetě, spisem Městského úřadu v Žebráku č.j. 47/2005 obsahujícím také úřední záznamy policistů o událostech a situaci na Letenské pláni dne 1. 5. 2005 a protokol o podání vysvětlení sepsaný s Martinem Vadasem téhož dne a spisem Inspekce ministra vnitra č.IN-287/10-ČT-2005.

Navržený a předvolaný svědek Vladimír Zajíc se k dvěma jednáním nedostavil a soud od jeho výslechu upustil, jak mu umožňuje § 120 odst.1 o.s.ř., neboť výslech tohoto svědka nepovažoval za nezbytný.

Zástupce žalovaného navrhl důkaz výsledkem svého klienta jako účastníka řízení, při posledním jednání však na tomto důkazním návrhu již netrval. Žalovaný se nedostavil k žádnému ze tří nařízených jednání a nepožádal o odročení. Ochrana jeho zájmů byla zajištěna přítomností jeho právního zástupce při všech jednáních. Soud ve věci jednal a rozhodl v nepřítomnosti žalovaného podle § 101 odst. 3 o.s.ř.

Z provedených důkazů byl zjištěn tento skutkový stav věci: Dne 1. 5. 2005 se v Praze na Letenské pláni poblíž budovy Ministerstva vnitra konalo shromáždění členů a příznivců KSČM, které bylo svolavatelem řádně oznámeno na dobu od 9 do 12.30 hodin Úřadu Městské části Praha 7. Sešlo se zde 6 až 8 tisíc lidí. Po 10. hodině žalobce, který se zúčastnil setkání odpůrců komunismu pod názvem Mladá pravice v Letenských sadech na místě bývalého Stalinova pomníku, za diskusí s policisty, kteří mu cestu směrem, kterým se ubíral, rozmlouvali, přešel na místo shromáždění pořádaného KSČM před tribunu, kde dával slovně najevo nesouhlas s touto akcí, dožadoval se jejího ukončení a prohlašoval, že je porušován zákon. Žalobcovy verbální projevy realizované v několika periodách a provázené gestikulací mluvčího neobsahovaly žádné výhrůžky ani neslušné výrazy. Žalobce nehovořil do mikrofonu a jeho slova slyšelo několik desítek lidí v jeho okolí. Pořadatelé žalobce napomínali a vyzývali ho, aby svých projevů zanechal. Žalobce na to reagoval slibem, že již shromáždění narušovat nebude, po chvíli však své kritické projevy začal opakovat a své chování odůvodňoval tím, že mu to umožňuje svoboda projevu. Žalovaný během svého vystoupení na tribuně provázaného žalobcovými projevy nesouhlasu pronesl k němu větu „Je tady nějaký primitiv, odved'te ho“ a pokračoval ve svém projevu. Tuto větu řečenou do mikrofonu vyslechlo přímo spolu s žalobcem několik tisíc přítomných posluchačů a ze záznamu ji slyšeli televizní diváci ve večerním zpravodajství. Na druhý den byli o výroku informováni čtenáři celostátních deníků. Ještě v době shromáždění proti žalobci zakročili na žádost pořadatelů policisté a když se jim stavěl na odpor, odvedli ho za použití donucovacích prostředků do auta a eskortovali ho na policejní stanici, kde ho vyslechli a poté propustili. Místní oddělení Policie České republiky v Praze 7 dospělo k závěru, že žalobce se dopustil přestupků podle § 47 odst. 1 písm. a) a § 48 zákona o přestupcích, a dne 5. 5. 2005 pod č.j.

ORI-1636/M010-PR-2005 oznámilo přestupek a odevzdalo věc Úřadu Městské části Praha 7, odboru správních agend, oddělení vnitřních věcí podle § 58 odst. 1 a odst. 3 písm. a) zákona o přestupcích a uvedlo, že poškozen byl veřejný zájem. Úřad Městské části Praha 7, odbor správních agend dne 18. 5. 2005 pod zn. OSA / 616,631-2/05 postoupil věc s přihlédnutím k bydlišti žalobce podle § 55 odst. 3 zákona o přestupcích k přímému vyřízení Obecnímu úřadu v Žebráku, Komisi pro projednávání přestupků. Komise k projednávání přestupků města Žebrák dne 6. 6. 2005 pod č.j. 47/2005 rozhodla, že věc přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) a f) a § 48 zákona o přestupcích, kterého se měl dopustit podezřelý Jan Šinágl, nar. 9. 12. 1952, bytem Žebrák, Bratří Nejedlých čp. 335 tím, že měl svým chováním narušit shromáždění KSČM konané k oslavě 1. května na Letenské pláni v Praze dne 1. 5. 2005, se odkládá podle § 66 odst. 3 písm. a) zákona o přestupcích. Komise došla k závěru, že nelze výše uvedenou skutečnost pokládat za jednání, které by naplňovalo skutkovou podstatu předmětných přestupků, neboť z předložených úředních záznamů Policie ČR vyplývá, že jmenovaný se účastnil shromáždění KSČM v Praze s tím, že vyjadřoval hlasitě nesouhlas s některými názory proklamovanými mluvčími zmíněné politické strany, avšak nijak nedokládá, že by jmenovaný jakkoli porušoval zákon č. 84/1990 Sb. nebo přestupkový zákon. Tuto skutečnost dokládá protokol o podání vysvětlení ze dne 1. 5. 2005 zachycující výpověď pana Martina Vadase, který se osobně celé záležitosti účastnil.

Dne 30. 5. 2005 žalobce podal Okresnímu státnímu zastupitelství Praha 7 trestní oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 trestního zákona neznámými příslušníky Policie ČR v uniformě a v civilu. Věc byla postoupena Obvodnímu státnímu zastupitelství pro Prahu 1, které jejím prošetřením pověřilo Inspekci ministra vnitra, která usnesením ze 16. 11. 2005 č.j. IN-287/17,18- TČ-2005 rozhodla, že se věc odkládá, neboť nejde o podezření ze spáchání trestného činu policisty. V odůvodnění tohoto rozhodnutí je uvedeno, že zákrok policistů spočívající ve vyvedení žalobce z veřejného prostranství, na němž se 1. 5. 2005 pořádalo shromáždění svolané KSČM, za použití hmatů, chvatů sebeobranu a pout bylo v souladu se zákonem o Policii České republiky, neboť žalobce rušil řádný a pokojný průběh shromáždění a když neuposlechl výzev členů pořadatelské služby, aby svého protiprávního jednání zanechal, svolavatel se obrátil se žádostí o pomoc na policii.

Svědkové Viktor Pázler, zmocněnec svolavatele shromáždění, a Petr Diviš, hlavní pořadatel, vypověděli, že žalobce narušoval shromáždění diskusemi s jeho účastníky veden úmyslem provokovat a vyvolat konflikt. Uvedli, že žalobce svými hlasitými prohlášeními kritizoval KSČM a také osobně žalovaného.

Svědka Martin Vadas, který se shromáždění zúčastnil jako filmař zabývající se vztahy příznivců a odpůrců komunismu, vypověděl, že žalobce se při projevu žalovaného omezoval na kritické slovní projevy a rozhazoval při tom rukama na vyjádření údivu. Jeho hlas slyšely jen lidé v jeho blízkosti, neboť nemohl přehlušit silné reproduktory, jimiž byla plocha ozvučena.

Videozáznam, který je přílohou spisu Inspekce ministra vnitra, zachycuje dění při shromáždění KSČM, zejména projev žalovaného, který po pasáži, v níž kritizoval státní hospodářskou politiku, konkrétně privatizaci Telecomu, a.s., reagoval na žalobcův verbální projev nesouhlasu výrokem, který je předmětem tohoto řízení a doprovodil jej výmluvným gestem. Na dalších částech filmu jsou zaznamenány diskuse mezi pořadateli a policisty na jedné a žalobcem na druhé straně a zákrok policistů vůči žalobci.

Dne 11. srpna 2005 se žalobcův zmocněnec Tomáš Pecina písemně obrátil na žalovaného a z důvodů, které později zopakoval v žalobě, ho vyzval k omluvě žalobci za to, že ho nazval primitivem, a to na stránkách dvou celostátních deníků, a upozornil ho, že nevyhoví-li jeho žádosti do 15. 9. 2005, podá žalobu na ochranu osobnosti k soudu. Žalovaný mu dne 18. srpna 2005 písemně odpověděl, že jeho požadavek považuje za neoprávněný, a mimo jiné uvedl, že slovy „Je tady nějaký primitiv“ svobodně zhodnotil nekulturní chování žalobce, který rušil prvomájové shromáždění pořádané KSČM.

Žalovaný navrhl důkazy e-maily rozesílanými žalobcem a články v novinách. Soud některé z těchto textů při jednání přečetl, nakonec je však jako důkazy nehodnotil, neboť dospěl k závěru, že to není k posouzení tohoto sporu a rozhodnutí o něm relevantní.

Po zhodnocení provedených důkazů soud dospěl k závěru, že žaloba na ochranu osobnosti a poskytnutí přiměřeného zadostiučinění byla podána oprávněně.

Význam slova primitiv je v obecném povědomí chápán jednoznačně jako urážlivý a ponižující a žalovaný tohoto slova použil veřejně přímo vůči žalobci. Vyjádřil jím osobní charakteristiku člověka, jemuž bylo toto označení určeno. Původce tohoto výroku nese za zásah do práva na ochranu osobnosti objektivní odpovědnost. Označení za primitiva, tj. člověka prostoduchého, neinteligentního, mentálně zakrnělého, je zásahem do práva žalobce na ochranu osobnosti, který je objektivně způsobilý narušit, případně ohrozit jeho osobní čest a lidskou důstojnost. Šlo o zásah neoprávněný, neboť žalovaný výrokem „Je tady nějaký primitiv“ reagoval na chování žalobce, který svými prohlášeními v rámci ústavně zaručené svobody projevu, která je ve svobodné demokratické společnosti s pluralitním politickým systémem nezbytná, nenásilnou formou vyjadřoval svůj záporný postoj ke KSČM jako politické straně a své mínění o ní a svůj nesouhlas s prohlášeními žalovaného, jehož svobodu projevu fakticky neomezil. I když žalobcovy projevy nesouhlasu, zejména vzhledem k jejich poněkud exaltované formě, mohly působit rušivě, žalovaný nebyl oprávněn nazvat ho primitivem a zařadit ho tak mezi duševně zaostalé a nevzdělané lidi, nýbrž mohl ho požádat o klid a své mínění o něm vyjádřit jinými výrazy, které by svou expresivitou nebyly urážlivé a zjevně nepřekračovaly meze slušnosti.

Pořadatelé, jimž vadil způsob, kterým se žalobce prezentoval, dosáhli sice jeho vyvedení z prostoru shromáždění policií, příslušný správní orgán však žalobce vinným přestupkem proti veřejnému pořádku neshledal.

Na obhajobu žalovaného, že ho k jeho výroku vyprovokoval sám žalobce svým chováním, nelze přistoupit, neboť není přípustné, aby zásah do práva na ochranu osobnosti žalobce byl tolerován jako odvěta za údajné porušování práva na pokojné shromažďování a svobodu projevu žalovaného. Právo vyjádřit svůj názor ve formě kritiky je sice součástí svobody projevu, tato kritika však nesmí mít za cíl kritizovaného urazit a vybočit tak z obecně uznávaných pravidel slušnosti, což se v této věci stalo.

Stejně tak nelze akceptovat obranu žalovaného, že žalobce se svého práva na ochranu osobnosti zřekl tím, že sám nazval žalovaného primitivem a že k zásahu do své cti a důstojnosti dal, byť až dodatečně, souhlas tím, že nosil tričko s nápisem „Jsem primitiv, odved'te mě“.

Urážlivým výrokem, jímž nazval žalobce primitivem, žalovaný neoprávněně zasáhl do žalobcova práva na ochranu osobnosti, do jeho osobní cti a lidské důstojnosti, na jejichž ochranu má fyzická osoba právo podle § 11 občanského zákoníku. Právo na čest a důstojnost

jako základní lidské právo je chráněno také čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 17 odst. 1 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

Podle § 13 odst. 1 občanského zákoníku má fyzická osoba právo na přiměřené zadostiučinění za neoprávněný zásah do jejího práva na ochranu osobnosti. V projednávané věci vzhledem k intenzitě zásahu a jeho nastalým nebo možným škodlivým následkům a okolnostem případu se přiměřeným zadostiučiněním jeví písemná omluva za urážlivý výrok provedená jednak ve formě omluvného dopisu adresovaného přímo poškozenému, jednak ve formě omluvného textu zveřejněného na stránkách dvou celostátních deníků. Veřejná omluva je adekvátní vzhledem k široké publicitě urážlivého výroku, na jejímž základě si velké množství lidí, ať již znají žalobcovo jméno, nebo jenom jeho podobu, spojovalo nebo mohlo spojovat osobu žalobce s dehonestujícím označením primitiv.

Z uvedených důvodů soud žalobě na ochranu osobnosti podle § 13 odst. 1 občanského zákoníku vyhověl.

Újma na osobnostních právech byla způsobena žalobci a proto soud rozhodl, že žalovaný je povinen zaslat omluvu přímo jemu, nikoliv jeho zástupci, jak požadoval.

Žalobce měl ve věci plný úspěch a proto má proti neúspěšnému žalovanému právo na náhradu všech účelně vynaložených nákladů řízení podle § 142 odst. 1 o.s.ř. Náklady řízení podle § 137 odst. 1 o.s.ř. tvoří soudní poplatek ve výši 1.000,- Kč zaplacený podle položky 2 písm. c) sazebníku a hotové výdaje žalobce a jeho právního zástupce spočívající v nákladech na cestu z místa bydliště k soudu a nazpět při třech jednáních konaných 10. 7. a 14. a 31. 8. 2006 ve výších 1.481,50 Kč, 1.674,- Kč a 1.208,50 Kč, celkem 5.364,- Kč. Náhrada nákladů řízení se platí přímo účastníkovi. Žalobce sice žádal, aby náklady řízení byly zaplacený jeho zástupci, podle § 149 odst. 1 o.s.ř. je však příjemcem této platby pouze advokát, nikoliv obecný zmocněnec.

Svědům Martinu Vadasovi a Petru Divišovi bylo v průběhu řízení přiznáno právo na svědečné ze státní poklady podle § 139 odst. 1 o.s.ř. U prvního svědka šlo o náklady na cestu z místa bydliště v Praze do Brna k soudu a nazpět dne 10. 7. 2006 ve výši 340,- Kč, u druhého svědka šlo o náhradu ušlé mzdy za celý pracovní den 31. 8. 2006 ve výši 705,50 Kč. Podle § 148 odst. 1 o.s.ř. má stát podle výsledku řízení právo na náhradu svých nákladů řízení v celkové výši 1.045,50 Kč vůči žalovanému.

P o u č e n í : Proti rozsudku lze podat odvolání do **15 dnů** od doručení k Vrchnímu soudu v Olomouci prostřednictvím podepsaného soudu.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na výkon rozhodnutí.

V Brně dne 31. srpna 2006

Za správnost vyhotovení:
Monika Zbořilová

JUDr. Miloš Holeček, v.r.
samosoudec